

Zpráva o realizaci projektu „Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit“ v českých knihovnách za rok 2009

NK ČR jako kooperačně-koordinační, metodické a konzultační centrum projektu

Projekt „Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit“ koordinuje a odborně garantuje oddělení národních jmenných autorit NK ČR (dále jen ONJA). Oddělení spravuje bázi národních jmenných autorit (vykonává vrchní supervizi/schvaluje návrhy nových záznamů autorit a návrhy oprav, provádí správu a údržbu báze atd.), vytváří metodické pokyny pro kooperativní spolupráci (k nahlédnutí na adrese – viz:

<http://authority.nkp.cz/jmenne-autority/metodicke-materialy/>), spoluvytváří katalogizační politiku (spravuje bázi dotazů k problematice jmenných autorit – viz

<http://katdotaz.nkp.cz/hledej.phtml?id=&druhdotazu=AUT&aacr2r=&unimarc=&charakt=&stavres=>) a poskytuje konzultace (nejen) kooperujícím knihovnám.

Technickou podporu projektu poskytuje oddělení knihovního systému NK ČR (ALEPH licence, vzájemná komunikace všech ALEPH knihoven atd.). Z39.50 server spravuje a pomocné programy pro komunikaci ostatních knihovnických systémů s ALEPHem udržuje dle zadání a pokynů ONJA NK ČR firma Cosmotron Bohemia z Hodonína.

Oddělení národních jmenných autorit NK ČR (dále jen ONJA NK ČR) od počátku roku 2007 řeší společně s Centrem pro informační technologie v muzejnictví (CITeM) Moravského zemského muzea v Brně několikaletý projekt zapojení ostatních paměťových institucí do projektu tvorby a využívání souboru národních autorit s názvem „Národní autority v prostředí muzeí a galerií – interoperabilita s NK ČR“ (viz: <http://www.citem.cz/>)

V průběhu roku 2009 proběhla další fáze testování modelu kooperace a zejména metodiky tvorby autoritních záznamů v několika vytipovaných muzeích/galeriích. (České muzeum výtvarného umění Praha, Regionální muzeum v Litomyšli, Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě a Památník národního písemnictví, odd. Uměleckých sbírek). Zmíněné instituce testovaly SW, který jim umožňuje on-line komunikaci s bázi národních autorit.

Přehled podaných projektů v r. 2009

Č. proj.	Č.j.	Název	Požadavek	Dotace	Žadatel
1	18913/2008	Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit	30 000	0	Kulturní centrum Letohrad
2	19331/2008	Pokračování SIS UK VFU v kooper. tvorbě a využívání souboru nár. autorit	144 000	0	Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
3	19501/2008	Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit...	20 000	0	Městská knihovna Lanškroun
4	19523/2008	Harmonizace lokálních databází s bází národních autorit v MěK Jihlava	27 000	27 000	Městská knihovna Jihlava
5	19530/2008	Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit v CKIS UK v Praze	95 000	90 000	Univerzita Karlova v Praze
6	O2/2009	Harmonizace lokálních autorit KVK v Liberci se souborem národních autorit	29 000	25 000	Krajská vědecká knihovna v Liberci, p.o.
7	33/2009	Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit v MěK Králíky	27 000	0	Městská knihovna Králíky
8	212/2009	Kooperativní tvorba a využití souboru národních autorit v MěK Šumperk	21 000	0	Městská knihovna Šumperk
9	19456/2008	Harmonizace nár. autorit s lokálními v katalogu UJEP v Ústí n. L.	44 000	30 000	Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem
10	19457/2008	Harmonizace lokálních autorit MěK Ústí n. Orlicí s nár. autoritami NK ČR	36 000	36 000	Městská knihovna Ústí nad Orlicí
11	190/2009	Kooperativní tvorba a využívání souborů nár. autorit	37 000	32 000	Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně
12	268/2009	Harmonizace lokálních a nár. autorit č. 6	71 000	45 000	Knihovna Jiřího Mahena v Brně, p.o.
13	419/2009	Harmonizace lokálních autorit Knihovny m. Plzně se souborem nár. autorit NK ČR	91 000	60 000	Knihovna města Plzně, p.o.
14	437/2009	Kooperativní tvorba a využívání souborů nár. autorit ve ŠK ve Strakonících	50 000	0	Šmidingerova knihovna Strakonice
15	451/2009	Kooperativní tvorba a využívání souborů nár. autorit	12 000	0	Město Choceň - knihovna
16	503/2009	Kooperativní tvorba a využívání souborů nár. autorit v JVK v ČB pro rok 2009	90 000	90 000	Jihočeská vědecká knihovna v Č. Budějovicích
17	513/2009	Kooperativní tvorba a využívání souborů nár. autorit v ZPK - ÚZEI	27 000	27 000	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
18	655/2009	Údržba lokální báze autorit	27 000	27 000	Krajská knihovna Karlovy Vary

19	722/2009	Rozvoj funkcí CASLIN - Souborného katalogu ČR	425 000	380 000	Národní knihovna ČR
20	737/2009	Rozvoj SBK CASLIN přechodem na mezinárodní formát MARC 21...	33 000	0	Městská knihovna Dačice
21	741/2009	Harmonizace lokálních autorit SVK Plzeňského kraje s nár. autoritami NK ČR	136 000	120 000	Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje
22	765/2009	Zapojení Knihovny m. Olomouce do kooperativní tvorby a využívání souborů nár. autorit	79 000	50 000	Knihovna města Olomouce, p.o.
23	780/2009	Harmonizace jmenných lokálních autorit SBK VUT v Brně s nár. autoritami	90 000	30 000	Vysoké učení technické v Brně
24	796/2009	Harmonizace DB personál. autorit STK se souborem nár. autorit NK ČR: etapa V	70 000	65 000	Státní technická knihovna
25	832/2009	Koordinace kooperativní tvorby a využívání souborů nár. autorit	641 000	570 000	Národní knihovna ČR
26	856/2009	Harmonizace lokálních autorit knihovny PNP s centrální DB nár. autorit	38 000	30 000	Památník národního písemnictví
27	880/2009	Zlepšení využití souboru nár. autorit v MěK Břeclav	3 000	0	Městská knihovna Břeclav
28	923/2009	Kooperativní tvorba využívání peronálních autorit z oboru lékařství a zdravotnictví II.	125 000	120 000	ČR - Národní lékařská knihovna
29	934/2009	Kooper. tvorba a využ. souborů nár. autorit v MěK Pelhřimov	30 000	30 000	Kulturní zařízení města Pelhřimova
30	973/2009	Kooper. tvorba a využ. souborů nár. autorit - zapojení MěK Vysoké Mýto...	20 000	0	Město Vysoké Mýto - knihovna
31	978/2009	Obohacení Nár. báze autorit o záznamy jmenných záhlaví autorů histor. fondů...	76 000	70 000	Vědecká knihovna v Olomouci
32	984/2009	Kooper. tvorba a využ. souborů nár. autorit	30 000	20 000	Městská knihovna Česká Třebová
33	990/2009	Kooper. tvorba a využ. souborů nár. autorit 2009	490 000	191 000	Moravská zemská knihovna v Brně
34	1042/2009	Kooper. tvorba a využ. souborů nár. autorit ve SVK v Hradci Králové	99 000	90 000	Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové
35	1050/2009	Harmonizace nár. a lokálních autorit UK ZČU v Plzni	27 000	18 000	Západočeská univerzita v Plzni
36	1079/2009	Kooper. tvorba a využ. souborů nár. autorit v Knihovně DEN - 2009	63 000	0	Občanské sdružení DEN - Brno
37	917/2009	Využití Z39.50 client při zpracování knih. Fondů a tvorbě nár. autorit v MěK Děčín	75 000	0	Městská knihovna Děčín, p.o.
CELKEM			3 428 000	2 273 000	

Kooperující knihovny

Přehled všech aktivně kooperujících knihoven je k vidění na adrese:

<http://authority.nkp.cz/jmenne-autority/prehled-ucastniku-zapojenych-do-kooperace>

V roce 2009 se počet kooperujících knihoven rozrostl o dalších 7 knihoven. Celkem již spolupracuje více jak 80 knihoven.

Počty záznamů v bázi autorit

Ke konci roku 2009 bylo v bázi národních autorit uloženo k využití celkem téměř 470 tisíc autoritních záznamů jmenných (celkově – včetně názvových a věcných autorit - bylo v bázi přes 533 tis. záznamů autorit). Celkový přírůstek autoritních záznamů jmenných za rok 2009 činil 56(!) tisíc záznamů (včetně názvových a věcných autorit to bylo 62 tis. záznamů). Z toho NK ČR vytvořila a dodala téměř 14,5 tisíce autorit. Zbytek ročního přírůstku do báze dodaly dohromady spolupracující knihovny.

Přesné údaje o počtech záznamů:

	<i>celkem záznamů k 1.1. 2010</i>	<i>přírůstek 2009 rozdílem</i>
jmenné autority	470 832	56 791
personálie	375 343	45 127
korporace	95 489	11 664
NKČR vč. složek	212 596	14 491
jiné knihovny (rozdílem)	258 236	42 300
zrušené autority jmenné+názv.	10 147	1 207
názvové autority	10 153	2 262
jméno+název	6 408	1 564
korporace+název	2 088	320
unifikovaný název	1 657	378
NKČR vč. složek	9 319	1 898
jiné knihovny (rozdílem)	834	364
věcné autority	51 535	3 503
obecná hesla	31 918	2 093
geografické autority	17 260	1 326
formální deskriptory.	1 521	40
chronologické autority	228	44
konspekt	608	0
NK ČR vč. složek	44 283	3 002
jiné knihovny (rozdílem)	7 252	501
zrušené autority věcné	1 537	127
města pro STT	582	8
CELKEM	533 102	62 564
z toho NK (vč.složek)	266 198	19 391
z toho jiné knihovny	266 904	43 173

Portál Národní autority ČR

Portál Národní autority ČR (<http://authority.nkp.cz/>) je důležitým zdrojem informací k problematice národních autorit všeho druhu pro knihovny v ČR a slouží významně zejména (ale nejen!) lokálním supervizorům jako zdroj cenných informací.

Harmonogram školení a počty proškolených pracovníků

Ve všech nově zapojených knihovnách proběhlo v r. 2009 školení pracovníků v celkovém objemu téměř 150 vyučovacích hodin a proškoleny byly lektory NK ČR 50 pracovníků a pracovnic (podrobná tabulka viz níže).

Rok 2009	Místo	Poznámka
25. – 27. května	Knihovna Akademie věd ČR	proškoleny 7 pracovnic
29.6. – 2.7.	Knihovna města Olomouce	proškoleny 7 pracovníků/-k
9. - 11. září	Knihovna Jihočeské university Č.Budějovice	proškoleny 10 pracovníků/-k
29. – 30. září	Knihovna VUZ + Justiční akademie Kroměříž	proškoleny 8 pracovnic
3. – 5. listopadu	Městská knihovna Č.Třebová	proškoleny 3 pracovnice
10. – 12. listopadu	Knihovna Ostravské university	proškoleny 15 pracovníků/-k
		Celkem vyškoleny:50 pracovníků/-k

Statistiky a grafy

Podrobné statistiky a grafy budou vystaveny na portále českých národních autorit po podrobném zpracování všech podkladů z jednotlivých knihoven.

(viz: <http://authority.nkp.cz/jmenne-autority/statistiky-a-grafy>)

Odstraňování duplicit, harmonizace a aktualizace lokálníchází autorit

Odstraňování duplicit, harmonizace a aktualizace lokálníchází autorit v jednotlivých knihovnách pokračovalo v různé míře intenzity, která je odvislá od konkrétních možností knihoven (zejména personálních). Spolupracující knihovny jsou si vědomy významu tohoto

nezbytného kroku kooperace. V této činnosti pokračovaly i v roce 2009 a budou nepochybně pokračovat i v následujících letech. Ze závěrečných zpráv jednotlivých knihoven, které v loňském roce čerpaly finanční prostředky v VISK9 vyplývá, že bylo provedeno celkem více jak 380 tis. změn/oprav/napojení (ne všechny zprávy z knihoven obsahovaly kvantifikaci změn/oprav/napojení) v BIB bázích, resp. harmonizováno autorit.

Odstraňování duplicit, harmonizace a aktualizace v NK ČR

Pokračovalo odstraňování duplicit v přístupových rejstřících bibliografických bází NK ČR a harmonizování záhlaví bibliografických bází se souborem národních autorit. Externí spolupracovníci provedli v r. 2009 celkem více jak 40 tisíc změn/oprav/napojení (v převážné míře s velmi nízkým počtem výskytů a tudíž je počet změn nižší, než v minulých letech) neautorizovaných záhlaví záznamů bibliografické báze na autoritní záhlaví/záznamy z báze národních autorit v rámci bibliografických záznamů bází NKC01 a SLK01 (báze Slovanské knihovny). Ke konci roku 2009 bylo tedy v bibliografické bázi NKC01 již celkem 1.703.tis.(!) a v bázi SLK01 79 tis. vazeb na autority (z celkového množství 1.969 tis. bib. záznamů v NKC01, resp. 440 tis. bib. záznamů v bázi SLK01).

Harmonizační práce se čím dál více stávají náročnější (napojování méně frekventovaných a tudíž i méně známých autorů) - časově i intelektuálně. Pracovník musí na základě pouhého názvu knihy rozhodnout, zda přiřadí/nahradí neautorizované záhlaví některým z existujících autoritních, příp. je-li nutné vytvořit pro daný bibliografický záznam/-y zcela novou autoritu. Několik nejschopnějších externistů, kteří dlouhodobě spolupracují s ONJA NK ČR a jsou i vyškoleni, napomáhalo pracovníkům ONJA NK ČR i v roce 2009 v revizi návrhů nových, nekomplikovaných autoritních záznamů. K zaplacení těchto prací slouží část finančních prostředků z položky „Služby“, resp. OON.

Vzhledem k pokračující retrokonverzi generálního katalogu NK ČR bude nutné ještě několik let s touto činností pokračovat v neztenčené míře. Bez pomoci externistů by tuto činnost nebylo možné vykonávat, rozsah prací zcela přesahuje fyzické možnosti samotného oddělení národních jmenných autorit i dalších pracovníků NK ČR (činnosti externistů jsou financovány z grantových peněz). Tyto práce jsou důležité nejen pro samotnou NK ČR, ale mají význam zejména pro ostatní české knihovny vzhledem k tomu, že záznamy z bibliografické báze NK ČR (NKC01) využívají/přebírají hojně ostatní české knihovny (prostřednictvím JIB, SK CASLIN či přímo z NKC01) pro každodenní katalogizaci i pro retrokatalogizaci, příp. retrokonverzi.

Stahování záznamů z Library of Congress

NK ČR zajistila ve spolupráci s firmou Cosmotron Bohemia vytvoření SW nástroje pro automatické stahování autoritních záznamů z databáze Library of Congress. Do počátku března 2010 dobíhají testovací práce, od dubna bude nástroj na stahování záznamů již zcela k dispozici kooperujícím knihovnám i ostatním knihovnám, které budou chtít SW nástroj využívat.

Závěr

Probíhající kooperaci českých knihoven při tvorbě a využívání souborů národních autorit lze bez nadsázky označit za úspěšnou a pro spolupracující knihovny i velmi užitečnou.

Zpracoval: PhDr. Zdeněk Bartl
odborný garant podprogramu VISK9/II

Praha 4. 3. 2010